

Et utvalg av Martin Luthers 95 teser, 1517

Den 31. oktober 1517 slo Luther opp 95 teser på døren til slottskirken i Wittenberg. Han ville ha en akademisk disputas om avlaten for å komme misbruket til livs, men målet hans var ikke å bryte med pavekirken.

Oppgave

1. Hva kritiserer Luther ved avlaten?
2. Hvorfor ønsket Luther en offentlig debatt om disse spørsmålene?
3. Sammenlign denne kilden med Erasmus fra Rotterdam: Utdrag fra *Dårskapens pris*, 1509.

Kilde

Fra teologen doktor Martin Luthers disputas til opplysning om avlatens betydning (1517)

Av kjærlighet til sannheten og iver etter å få brakt den for dagen skal følgende setninger drøftes i Wittenberg under forsete av den ærverdige fader Martin Luther, magister i de frie kunster og i den hellige teologi og ordentlig professor i teologi sammesteds. Han ber om at de som ikke selv kan være til stede og drøfte saken muntlig med ham, vil gjøre det skriftlig. I vår Herre Jesu Kristi navn. Amen.

1. Når vår Herre og mester Jesus Kristus sier: "Gjør bot osv.", så vil han at de troendes hele liv skal være en bot.
5. Paven verken kan eller vil ettergi andre straffer enn dem han har idømt etter sine egne eller kirkerettens bestemmelser.
8. De kirkelige botsbestemmelser gjelder alene de levende, man kan ikke påberope seg dem for å pålegge de døde slik bot.
11. Å forvandle kirkestraff til skjærsildstraff er visselig en klint som ble sådd da biskopene sov.
26. Det er riktig av paven å ikke gi sjelen syndsforlatelse i kraft av nøklemakten¹⁾ (som han ikke har), men bare som en følge av forbønn.
27. De som sier at sjelen flyr ut av skjærsilden så snart pengene klinger i kisten, forkynner menneskelærdom.
28. Men sikkert er det at når pengene klinger i kisten, øker menneskenes havepsyke og gjerrighet. Kirkens forbønn er derimot alene i Guds hånd.
36. Enhver kristen som sørger inderlig over sine synder, har full ettergivelse av straff og skyld også uten avlatsbrev.
37. Enhver sann kristen, enten han er levende eller død, har del i alle Kristi og kirkens goder, også uten avlatsbrev.
38. Dog er pavens utdeling av avlat ikke å forakte, for den er en forkynnelse av den guddommelige syndsforlatelse.
41. Men pavelig avlat må forkynnes med varsomhet, for at folk ikke skal bli narret til å tro at avlaten er mer verd enn andre kristne kjærlighetshandlinger.
42. Man må opplyse de kristne om at paven ikke mener at kjøp av avlat på noen måte kan sammenlignes med barmhjertighetsgjerninger.
43. Man må opplyse de kristne om at den som gir til de fattige eller låner til de nødlidende, handler riktigere enn den som kjøper avlat.
44. For ved kjærlighetsgjerninger økes kjærligheten, og menneskene blir bedre, men ved avlat blir ikke mennesket bedre, bare mer fri for straff.
45. Man må opplyse de kristne om at den som ser en nødlidende og kjøper avlat uten å hjelpe ham, han oppnår ikke pavens avlat, men Guds vrede.

48. Man må opplyse de kristne om at når paven utdeler avlat, trenger han og ønsker han snarere en from bønn enn rede penger.

50. Man må opplyse de kristne om at hvis paven kjente til avlatshandlernes pengeutpressing, ville han heller se Peterskirken brent enn bygd av hans fårs hud, kjøtt og ben.

81. Den frekke forkynnelse av avlat gjør at det er vanskelig, selv for lærde menn, å verne pavens verdighet mot bakvaskelser og nærgående spørsmål fra legmenn.

82. Som f.eks.: Hvorfor lar ikke paven seg bevege av sjelenes nød, som burde være den rimeligste av alle grunner, til i sin aller helligste barmhjertighet å frelse alle fra skjærsilden, siden han allikevel redder utallige sjeler for noen usle pengers skyld, penger til å bygge en kirke, som må være en dårlig grunn?

86. Likeledes: Hvorfor bygger ikke paven, som er rikere enn den rikeste Crassus, St. Peters kirke med sine egne penger i stedet for å ta pengene fra de fattige troende?

91. Hvis altså avlaten ble forkynt ifølge pavens ånd og mening, ville man lett kunne løse slike spørsmål, ja de ville ikke reises.

Fotnote

¹⁾ [Ifølge](#) Matt. 16,18–19 sa Kristus til apostelen Peter at han skulle ha nøkkelen til himmelens rike. Pavene anså seg som Peters etterfølgere, de mente han hadde vært Romas første biskop.

NETTRESSURSER

Kilder og lenker om Martin Luther

<http://www.robin.no/~arildjo1/luther/kilde.htm>